

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie **adwokat J. P.**, obwinionej o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze w zw. z § 22 lit. d Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2023 r. kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 13 marca 2021 r., sygn. akt WSD 10/21, utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 24 września 2020 r. o sygn. akt SD [...]

oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a wydatkami postępowania kasacyjnego w kwocie 20 zł (dwudziestu złotych) obciąża adwokat J. P.

UZASADNIENIE

Adwokat J. P. została obwiniona o to, że:

jako adwokat, na podstawie udzielonego jej w dniu 8 listopada 2018 r. przez Arcybiskupa Diecezji X. J. K. pełnomocnictwa, podjęła się prowadzenia w charakterze pełnomocnika sprawy z powództwa J. B. przeciwko Archidiecezji X., zawisłej przed Sądem Okręgowym w B. pod sygn. akt: I C [...], w sytuacji, gdy jej mąż adwokat M. K. udzielił wcześniej w 2016 r. J. B. pomocy prawnej w sprawach związanych ze sprawą, której dotyczyło powołane wyżej pełnomocnictwo, tj. w sprawie której przedmiotem miało być zawarcie przez Archidiecezję X. z J. B. umowy dotyczącej roszczenia o odszkodowanie,

zadośćuczynienie za przestępstwa, których na osobie J. B. dopuścił się P. K. i za które został skazany prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w X. w sprawie III K [...] oraz w sprawie o zadośćuczynienie i odszkodowanie od P. K. na rzecz J. B., na podstawie udzielonego mu pełnomocnictwa z dnia 3 lutego 2016 r., o czym podejmując się prowadzenia sprawy adwokat J. P. wiedziała, tj. popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (dalej powoływana jako: ustawa Prawo o advokaturze) w zw. z § 22 lit. d Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu.

Orzeczeniem z dnia 24 września 2020 r., sygn. akt SD [...], Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] uznał obwinioną za winną tego, że w okresie od 8 listopada 2016 r. do 1 kwietnia 2019 r. na podstawie udzielonego jej pełnomocnictwa podjęła się prowadzenia w charakterze pełnomocnika Archidiecezji X. sprawy z powództwa J. B. przeciwko Archidiecezji X. zawisłej przed Sądem Okręgowym w B. (sygn. akt: I C [...]), w sytuacji, gdy jej mąż - adwokat J. K. - udzielił wcześniej, tj. w 2016 r. J. B. pomocy prawnej w sprawach związanych ze sprawą, której dotyczyło powołane pełnomocnictwo, tj. przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o advokaturze w zw. z § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks etyki adwokackiej) i wymierzył obwinionej karę pieniężną w wymiarze 6-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia, obciążając ją kosztami postępowania.

Odwołanie od powyższego rozstrzygnięcia wniósł obrońca obwinionej, który zaskarżył powyższe w całości na jej korzyść, zarzucając:

1) naruszenie art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy prawo o advokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów advokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 r., ponieważ w trzyosobowym składzie orzekającym brały udział osoby nieuprawnione, tj. adw. S. I. i adw. R. B., bowiem Prezes Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] wyznaczył wyłącznie adw. R. K. na Przewodniczącą składu w sprawie sygn. akt. SD [...];

2) naruszenie art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy prawo o adwokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 r., poprzez sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez osoby nieuprawnione;

3) naruszenie art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy prawo o adwokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 r., poprzez nienależyte obsadzenie sądu dyscyplinarnego, bowiem w tej sprawie orzekały osoby niemające uprawnień, tj. adw. R. B. i adw. S. I.;

4) naruszenie art. 95n ustawy prawo o adwokaturze z zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 14 k.p.k. przez naruszenie zasady skargowości w zakresie nieuprawnionej modyfikacji opisu zarzucanego przez rzecznika dyscyplinarnego obwinionej poprzez jego rozszerzenie i dodanie następujących znamion: cyt.: „naruszenie zasad etyki adwokackiej w ten sposób, że „w okresie od 8 listopada 2016 roku do 1 kwietnia 2019 roku (...)” oraz „ (...) i prowadziła ją do dnia 1 kwietnia 2019 roku”, a zatem zaistniała negatywna przesłanka procesowa w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, co w konsekwencji stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

5) obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia, a to:

a) art. 95 ust. 1 i ust. 2 ustawy prawo o adwokaturze w zw. z § 4 ust. 1 pkt 4 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 r. polegającą na przeprowadzeniu postępowania w oparciu o wyznaczone przez Przewodniczącą składu terminy i wydane zarządzenia, pomimo tego, że należą one do kompetencji Prezesa Sądu Dyscyplinarnego Izby [...], a nadto wydanie orzeczenia po przeprowadzeniu posiedzeń w sprawie zamiast rozpraw - za wyjątkiem rozprawy, na której ogłoszono orzeczenie, co miało wpływ na treść orzeczenia jako wydanego poza ustawową regulacją;

b) art. 93 ust. 4 ustawy prawo o adwokaturze w zw. z art. 49 k.p.k. polegające na zakwalifikowaniu J. B. poprzez podjęte czynności procesowe jako

pokrzywdzonego, podczas gdy pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone postępowaniem adwokata lub aplikanta adwokackiego określonym w art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze, co w niniejszej sprawie wyznacza przedmiot ochrony dotyczący zespołu znamion deliktu z § 22 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, a obejmujący działania na szkodę klientów i to ich dobro prawne może być bezpośrednio zagrożone przedmiotowym deliktem dyscyplinarnym;

c) art. 95n ustawy prawo o adwokaturze w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. poprzez sprzeczność pomiędzy częścią dyspozytywną orzeczenia, a uzasadnieniem polegająca na wprowadzeniu do opisu czynu sprawy znamienia cyt.: „tj. w sprawie, której przedmiotem miało być zawarcie przez Archidiecezję X. z J. B. ugody dotyczącej roszczenia o odszkodowanie, zadośćuczynienie za przestępstwa, których na osobie J. B. dopuścił się P. K. i za które został skazany prawomocnie wyrokiem Sądu Okręgowego w X. w sprawie III K [...]”, pomimo braku pełnych ustaleń faktycznych i całkowitym braku wyjaśnienia podstawy prawnej w zakresie wykładni pojęcia „sprawy związanej”;

d) art. 95 n ustawy prawo o adwokaturze w zw. z art. 399 k.p.k. i art. 6 k.p.k. przez zaniechanie przez sąd dyscyplinarny uprzedzenia o możliwości dokonania istotnych zmian w opisie czynu zarzucanego obwinionej skutkujące naruszeniem prawa do obrony obwinionej;

e) art. 95 n ustawy prawo o adwokaturze w zw. z art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 §1 pkt 1 k.p.k. polegająca na całkowitym pominięciu:

- dowodu z wyroku Sądu Okręgowego w B. w sprawie sygn. akt I C [...] wraz z uzasadnieniem (protokół posiedzenia z dnia 28.02.2020 r. k. 109 odwrót oraz k. 110, k. 111, k. 114 i k. 118, a także pisma Sądu Okręgowego w B. z dnia 09.09.2020 r. dot. nadesłania odpisu wyroku w sprawie I C [...] wraz z jego uzasadnieniem - nie zostało ponumerowane i wszyte do akt sprawy);

- pełnomocnictwa z dnia 22.09.2015 r. (k. 57 akt Rzecznika Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w X.)

6) obrazę prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej przewinienia dyscyplinarnego przypisanego obwinionej, a to:

a) art. 80 ustawy prawo o adwokaturze w zw. z § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu poprzez jego zastosowanie i uznanie obwinionej za winną popełnienia wyżej opisanego deliktu dyscyplinarnego, w sytuacji braku zawarcia w opisie czynu wszystkich znamion przedmiotowego deliktu dyscyplinarnego, tj. braku wskazania działania w warunkach konfliktu interesów oraz braku wskazania na czyją szkodę działała obwiniona, a nadto wprowadzeniem do opisu deliktu określenia, cyt.: „i prowadziła ją do dnia 1 kwietnia 2019 r.”, pomimo tego, że sam przepis normy etycznej mówi wyłącznie o „podjęciu się prowadzenia sprawy”;

b) art. 80 ustawy prawo o adwokaturze w zw. z § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu polegająca na przyjęciu, że, cyt.: „pokrzywdzenie J. B. przez księdza P. K.” wypełnia znamię „sprawy związanej”.

Formułując powyższe zarzuty obrońca obwinionej wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez jej uniewinnienie, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania.

Orzeczeniem z dnia 13 marca 2021 r., sygn. akt WSD 10/21, Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie w całości, zasądzając na podstawie pkt 1 c) Uchwały Nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego od obwinionej zryczałtowane koszty za postępowanie przed sądem dyscyplinarnym II instancji w kwocie 1000 zł

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obrońca obwinionej, który zaskarżył je w całości, zarzucając:

1) rażące naruszenie prawa stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. polegające na:

- naruszeniu przez Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] - co zaakceptował Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury - art. 91 ust. 4 i ust. 4a

ustawy Prawo o adwokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 roku - tekst jednolity, ponieważ w trzyosobowym składzie orzekającym brały udział osoby nieuprawnione, a to adw. S. I. i adw. R. B., bowiem Prezes Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] wyznaczył wyłącznie adw. R. K. na Przewodniczącą składu w sprawie sygn. akt SD [...];

- naruszeniu przez Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] - co zaakceptował Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury - art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy Prawo o adwokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 roku - tekst jednolity - poprzez sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez osoby nieuprawnione;

2) rażące naruszenie prawa stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegające na naruszeniu przez Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] - co zaakceptował Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury - art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy Prawo o adwokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów adwokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 roku - tekst jednolity, poprzez nienależyte obsadzenie sądu dyscyplinarnego, bowiem w tej sprawie orzekały osoby niemające uprawnień, a to adw. R. B. i adw. S. I.;

3) rażące naruszenie prawa stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą przewidzianą w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. polegające na naruszeniu przez Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] - co zaakceptował Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury - art. 95 n ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. art. 14 k.p.k. przez naruszenie zasady skargowości w zakresie nieuprawnionej modyfikacji opisu zarzucanego przez rzecznika dyscyplinarnego obwinionej poprzez jego rozszerzenie i dodanie następujących znamion: cyt.: „ (...) naruszenie zasad etyki adwokackiej w ten sposób, że (...)”, „ w okresie od 8 listopada 2016 roku do 1 kwietnia 2019 roku (...) ”

oraz,, (...) i prowadziła ją do dnia 1 kwietnia 2019 roku", a zatem zaistniała negatywna przesłanka procesowa w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela, co w konsekwencji stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

4) rażące naruszenie prawa materialnego, to jest art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu oraz w zw. z art. 95n pkt 2 ustawy Prawo o adwokaturze poprzez jego zastosowanie i uznanie obwinionej adw. J. P. za winną popełnienia przypisanego jej deliktu dyscyplinarnego, w sytuacji braku zawarcia w opisie czynu wszystkich znamion przedmiotowego deliktu dyscyplinarnego;

5) rażące naruszenie przepisów postępowania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 2 k.p.k., przez brak rzetelnej kontroli odwoławczej, wyrażający się nierozważeniem wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów oraz ograniczeniem się w uzasadnieniu orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury do twierdzeń ogólnikowych i powierzchownych, pozbawionych podstawowej analizy przesłanek, na których zostały oparte.

Formułując powyższe zarzuty autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] i uniewinnienie obwinionej od przypisanego jej deliktu dyscyplinarnego, ewentualnie o przekazanie sprawy Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Adwokatury do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę obwinionej kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym.

Na wstępie przypomnienia wymaga, iż postępowanie kasacyjne jest postępowaniem sformalizowanym, gdyż zgodnie z dyspozycją art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym tylko w wypadkach wskazanych w art. 435, art. 439 i art.

455 k.p.k. Podstawą kasacyjną w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów może być rażące naruszenie prawa (materialnego bądź procesowego), a także rażąca niewspółmierność kary dyscyplinarnej (art. 91b ustawy Prawo o adwokaturze). Sygnalizowane uchybienia winny natomiast dotyczyć orzeczenia drugoinstancyjnego, a zatem sposobu postępowania sądu ad quem oraz zakresu przeprowadzonej przez powyższy kontroli instancyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lipca 2014 r., sygn. akt III KK 176/14, LEX nr 1483957). Zasadniczym bowiem celem postępowania kasacyjnego nie jest ponowne rozpoznanie sprawy i dublowanie kontroli rozstrzygnięcia sądu meriti. Formułowanie zarzutów w kierunku orzeczenia sądu a quo możliwe jest natomiast jedynie w sytuacji, gdy dojdzie do zaabsorbowania przez sąd odwoławczy naruszeń popełnionych przez sąd a quo, tj. „kiedy to sąd odwoławczy nie uwzględni podniesionego w apelacji zarzutu lub nie dostrzeże zaistniałego uchybienia i wyda orzeczenie nadal obarczone błędem. Wówczas strona w kasacji może podnieść zarzut dotyczący wadliwego procedowania sądu odwoławczego, w którego następstwie doszło do przeniknięcia uchybienia sądu pierwszej instancji do orzeczenia sądu drugiej instancji” (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego*. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2022, art. 519).

W kontekście prawidłowej redakcji zarzutów kasacyjnych równocześnie zwrócić należy uwagę na zawarty w uprzednio powołanym art. 91b ustawy Prawo o adwokaturze wymóg wykazania, iż podnoszone nadzwyczajnym środkiem odwoławczym uchybienie nosi znamię „rażącego”. Ustawodawca wprowadzając powyższego zwrotu nie sprecyzował, jednakże semantyczna zawartość powyższego pojęcia została wypełniona przez judykaturę, gdzie wypracowano jednoznacznie zgodny pogląd, iż rażącym naruszeniem prawa jest jedynie takie naruszenie, które jest niewątpliwe, łatwe do stwierdzenia i charakteryzuje się takim ciężarem gatunkowym, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowości postępowania dyscyplinarnego i wydanego rozstrzygnięcia. O rażącym charakterze obrazy prawa nie decyduje bowiem oczywistość jego naruszenia, ale istotny wpływ na przebieg postępowania dyscyplinarnego lub prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2010 r.,

SDI 1/10, LEX nr 1615615). Nie każde zatem formalne naruszenie przepisów ma charakter rażący, a tym samym nie każde uchybienie zasadom procedury winno skutkować koniecznością powtórzenia postępowania.

Przenosząc powyższe rozważania w realia niniejszej sprawy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż podnoszone przez skarżącego zarzuty nie zasługują na uwzględnienie i w żaden sposób nie mogą doprowadzić do postulowanego przez autora kasacji rezultatu.

Poczynając od zarzutów kasacyjnych sformułowanych przez obrońcę obwinionej w punkcie 1 tiret pierwsze i tiret drugie oraz punkcie 2 wywiedzionej kasacji, wskazujących na zaistnienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., wskazać należy, iż brak jest podstaw do uznania powyższych za zasadne.

Wadliwość procedowania sądu odwoławczego skarżący „w zaakceptowaniu” przez sąd II instancji naruszeniu przez sąd meriti przepisu art. 91 ust. 4 i ust. 4a ustawy Prawo o advokaturze oraz § 4 ust. 1 pkt 3 Regulaminu działania organów advokatury i organów izb adwokackich - obwieszczenie Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 roku, wskazując, iż w trzyosobowym składzie orzeczniczym w postępowaniu pierwszoinstancyjnym brały udział osoby nieuprawnione (adw. S. I. i adw. R. B.), podczas gdy Prezes Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] na przewodniczącą składu orzekającego w sprawie sygn. akt SD [...] wyznaczył wyłącznie adw. R. K. Autor kasacji podniósł następnie, iż wskutek wydanego przez nią zarządzenia o wyznaczeniu pozostałych członków obsady orzeczniczej doszło do przekroczenia jej kompetencji. Nadto zasygnalizował sporządzenie uzasadnienia przez osoby nieuprawnione, gdyż zarządzenie o doręczeniu pisemnych motywach rozstrzygnięcia wydano po zakończeniu kadencji orzekających we wspomnianej sprawie sędziów.

W przekonaniu Sądu Najwyższego argumentacja obrońcy obwinionej zmierzająca do wykazania, iż w toku postępowania przed sądem a quo doszło do naruszeń o randze bezwzględnej jest wadliwa u samych podstaw, co wprowadzie

nader lakonicznie (o czym w dalszej części uzasadnienia), lecz co do zasady trafnie zostało ocenione sąd odwoławczy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że lektura zarówno treści samego zarzutu z punktu 1, jak i przedstawionej w tym zakresie argumentacji prowadzi do wniosku, iż skarżący zasadniczo dąży do formułowania zarzutu określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż w swej istocie sygnalizuje nienależytą obsadę składu orzekającego, natomiast powoływana przez skarżącego bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci udziału w wydaniu orzeczenia osoby nieuprawnionej odnosi się do innego układu procesowego, tj. sytuacji w której orzeka „osoba, która w ogóle nie ma statusu sędziego albo go posiada, ale z określonych powodów nie może sprawować funkcji orzeczniczych”, przy czym ostatnią przesłankę należy rozumieć w kontekście prawidłowości delegacji sędziego (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2023, art. 439). W judykaturze utrwalony jest natomiast jednoznaczny (i w pełni aktualny na gruncie postępowania dyscyplinarnego dotyczącego adwokatów) pogląd, iż naruszenie przepisów regulujących wyznaczanie sędziego do składu orzekającego nie skutkuje nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., I KZP 43/05, OSNKW 2005, Nr 12, poz. 115). W orzecznictwie wprost bowiem wskazuje się, iż „brak stosownych zarządzeń o wyznaczeniu składu, jeśli tylko sąd orzekał w składzie przewidzianym w ustawie dla danej kategorii spraw w danym sądzie nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2008 r., V KK 271/08, LEX nr 467482). Uchybienie o takowej randze występuje natomiast w np. sytuacji nieobecności któregośkolwiek z jego członków na całej rozprawie bądź gdy obsada orzecznicza sądu meriti zostaje wyznaczona w składzie nieznanym ustawie (zwiększonym bądź zmniejszonym). Analiza akt postępowania wskazuje, iż sąd meriti orzekał w składzie trzyosobowym, a zatem odpowiadającym wymogom określonym w art. 91 ust. 4 ustawy Prawo o adwokaturze, a w czasie jego procedowania nie doszło do nieobecności któregośkolwiek z członków składu orzekającego czy też jakichkolwiek zmian w tym przedmiocie. Podnoszony natomiast przez autora kasacji brak zarządzenia Prezesa Sądy Dyscyplinarnego

o zaakceptowaniu pozostałych członków składu orzekającego w sprawie prowadzonej pod sygn. akt SD [...] stanowi jedynie kwestię natury organizacyjnej, a nie procesowej, która tym samym nie może stanowić uchybienia o randze bezwzględnej (zob. W. Grzeszczyk, *Bezwzględne przyczyny odwoławcze w orzecznictwie SN*, Prok. i Pr. 1995, nr 4). Nie sposób nie dostrzec przy tym, iż w toku postępowania przed sądem I instancji zarówno obwiniona, jak i jej obrońca, mimo zaznajomienia z aktami sprawy, nie kwestionowali prawidłowości obsady orzeczniczej chociażby w formie żądania wyłączenia sędziów, sygnalizując forsowaną wadliwość dopiero na etapie postępowania odwoławczego.

Nieuzasadnione jest nadto przekonanie skarżącego, iż obsada orzecznicza w sprawie SD [...] była „nieuprawniona” do sporządzenia uzasadnienia wydanego w trakcie trwania jej kadencji rozstrzygnięcia, gdyż członkowie składu posiadali nie tyle do powyższej czynności uprawnienie, co byli niewątpliwie do niej zobligowani. Poczynić należy nadto uwagę, iż autor kasacji niejako sam nie dostrzega możliwości wpływu sygnalizowanego uchybienia na treść rozstrzygnięcia, gdyż nie przedstawił jakiegokolwiek argumentacji w tym zakresie. Z uwagi na oczywistość powyższej kwestii szersze jej rozważanie jawi się jako zbędne.

Na uwzględnienie nie zasługuje następnie zarzut dotyczący naruszenia art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Wbrew twierdzeniom obrońcy obwinionej nie doszło bowiem do naruszenia zasady skargowości, gdyż dodanie do opisu zarzucanego czynu sformułowań „(...) naruszenie zasad etyki adwokackiej w ten sposób, że (...)”, „w okresie od 8 listopada 2016 roku do 1 kwietnia 2019 roku (...)” oraz „(...) i prowadziła ją do dnia 1 kwietnia 2019 roku” nie stanowi wyjścia poza podmiotowe i przedmiotowe granice rozpoznania sprawy.

Podstawowym bowiem powyższych wyznacznikiem nie jest opis czynu zawarty we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej czy też przyjęta w powyższym kwalifikacja prawna (gdyż powyższe stanowią niejako jedynie „propozycję” uprawnionego do wystąpienia ze wspomnianym wnioskiem, które mogą zostać poddawane modyfikacjom przez sąd), lecz czyn rozumiany jako zdarzenie w ujęciu historycznym. Za wyjściem poza granice wniosku uznać tym

samym należy „przypisanie znamion czynu innego niż rozpatrywane zdarzenie historyczne, a zatem np. ustalenie, że oskarżony działał w innym miejscu i czasie, atakując inne dobro prawne czy działając na szkodę innego pokrzywdzonego” (zob. M. Kurowski [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX/el. 2022, art. 14). Powyższe zostaną natomiast utrzymane, gdy „sąd rozstrzygając w wyroku pozostał na płaszczyźnie tożsamego zdarzenia historycznego, które stanowiło przedmiot skargi” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 października 2020 r., V KK 358/19, LEX nr 3080574). Granice rozpoznawanego czynu wyznaczone są zatem jego tożsamością, tj. konkretnym zachowaniem określonej osoby. Jeżeli natomiast w toku rozprawy dyscyplinarnej ujawni się inne przewinienie dyscyplinarne (oprócz objętego wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej) sąd dyscyplinarny może rozstrzygać w tym zakresie jedynie po uzyskaniu zgody rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy, natomiast w sytuacji jej braku rzecznik dyscyplinarny prowadzi w tym zakresie odrębne postępowanie dyscyplinarne.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż zdarzeniem historycznym określającym granice rozpoznania niniejszej sprawy jest podjęcie się przez obwinioną na podstawie udzielonego jej pełnomocnictwa prowadzenia w charakterze pełnomocnika Archidiecezji X. sprawy z powództwa J. B. przeciwko Archidiecezji X. zawisłej przed Sądem Okręgowym w B. Zważając na uprzednio powołane rozważania, możliwości dokonywania oceny prawnej powyższego zachowania obwinionej nie zmienia zarówno uzupełnienie opisu czynu poprzez dodanie jego daty końcowej czy też sformułowanie dotyczące naruszenia zasad etyki adwokackiej (których to nie sposób uznać za nieprawidłowe). Tym samym wskazywana przez skarżącego modyfikacja w zakresie opisu czynu zarzucanego obwinionej adwokat nie doprowadziła do wykroczenia poza płaszczyznę zdarzenia historycznego i naruszenia jego tożsamości.

Za niezasadny uznać należy w dalszej kolejności zarzut sformułowany w punkcie czwartym wywiedzionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, wskazujący na rażące naruszenie prawa materialnego, to jest art. 80 ustawy Prawo

o adwokaturze w zw. z § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu oraz w zw. z art. 95n pkt 2 ustawy Prawo o adwokaturze poprzez jego zastosowanie i uznanie obwinionej za winną popełnienia przypisanego jej deliktu dyscyplinarnego w sytuacji braku zawarcia w opisie czynu wszystkich znamion przedmiotowego deliktu dyscyplinarnego.

W pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę, iż obraza prawa materialnego następuje się w sytuacji, gdy stan faktyczny jest ustalony w sposób prawidłowy, a nie zastosowano do niego odpowiedniego przepisu prawa materialnego, a także w sytuacji niezastosowania przepisu, którego zastosowanie było obligatoryjne. W argumentacji zaprezentowanej w zakresie analizowanego zarzutu obrońca obwinionej wiąże natomiast obrazę prawa materialnego z brakiem wskazania miejsca popełnienia deliktu dyscyplinarnego oraz odpowiednich ustaleń faktycznych w zakresie skutków zaistniałego przewinienia z powołaniem opisu naruszonej zasady etycznej, tj. działania obwinionej w warunkach konfliktu i postaci zawinienia. Powyższą ocenić należy natomiast jako - niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym - próbę kwestionowania poczynionych ustaleń faktycznych, która nie mogła przynieść oczekiwanego rezultatu.

Zważając na prezentowaną w kasacji argumentację zaznaczyć w tym miejscu należy, iż „gdy chodzi o delikty dyscyplinarne (w odróżnieniu od przestępstw określonych w Kodeksie karnym), nie jest możliwa precyzyjna typizacja czynów zabronionych. Są one ustawowo niedookreślone z uwagi na obiektywną niemożność stworzenia katalogu zachowań zagrażających należytemu wykonywaniu obowiązków służbowych czy zachowaniu godności zawodu” (zob. P. F. Piesiewicz [w:] R. Baszuk, W. Bergier, M. Eysymontt, P. Litwiński, W. Marchwicki, J. Parafianowicz, P. Wiśniewski, A. Zemke-Górecka, A. Zwara, P. F. Piesiewicz, *Prawo o adwokaturze. Komentarz*, Warszawa 2023, art. 80). W kontekście § 22 lit. d) Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu uwypuklenia wymaga, iż chodzi tu wyłącznie o przewinienie formalne, charakteryzujące się samym już faktem podjęcia się przez adwokata prowadzenia sprawy czy też udzielenia pomocy prawnej, jeżeli zawodowy pełnomocnik, będący dla niego osobą najbliższą, prowadzi sprawę lub udzielił już pomocy prawnej stronie przeciwnej w tej samej

sprawie lub w sprawie z nią związanej, gdyż takie zachowanie stoi w oczywistej sprzeczności z istotą zawodu adwokata. Sama już natomiast lektura opisu czynu nie potwierdza forsowanego przez autora kasacji poglądu, iż opisane zachowanie nie może być uznane za przewinienie dyscyplinarne w postaci naruszenia godności zawodu adwokata, przy czym skarżący nie wykazał zarówno rażącego charakteru podnoszonego uchybienia, jak jego istotnego wpływu na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Poczynić należy jednocześnie uwagę w zakresie podnoszonych przez skarżącego wątpliwości związanych z wykładnią sformułowania zawartego w § 22 ust. 1 lit. d Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu "w sprawie z nią związanej". Wskazać należy, iż powyższe dotyczy sytuacji, gdy „stwierdzone przesłanki podmiotowo-przedmiotowe oraz ramy czasowe uzasadniają przyjęcie związku pomiędzy tą sprawą a sprawą, w której adwokat nie powinien występować” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 marca 2006 r., SDI 1/06, LEX nr 568789). W przekonaniu Sądu Najwyższego sąd ad quem trafnie zweryfikował powyższą kwestię i w pełni prawidłowo uznał, iż powyższy związek ma miejsce w niniejszej sprawie, a nadto - wbrew twierdzeniom zawartym w części motywacyjnej wywiedzionej kasacji - przedstawił w tym zakresie stosowne uzasadnienie dostatecznie wyjaśniające motywy przyjętego stanowiska.

Jak wspomniano uprzednio podstawę kasacyjną w postaci rażącej obrazę prawa może być uznane natomiast jedynie uchybienie naruszające podstawowe reguły gwarancyjne bądź godzące w rzetelność procesu dyscyplinarnego. Podnoszony przez autora kasacji zarzut i zaprezentowana w tym zakresie argumentacja nie wykazują natomiast, iż w niniejszym postępowaniu doszło do zaistnienia nie tyle naruszenia o randze zbliżonej do bezwzględnej przyczyny odwoławczej, co jakiegokolwiek uchybienia, wobec czego nie sposób uznać powyższego za skuteczną podstawę kasacyjną.

W odniesieniu do ostatniego z podnoszonych w wywiedzionej kasacji zarzutów wskazać należy, iż „o obrazie przepisu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, zaś o naruszeniu przepisu art. 457 § 3 k.p.k. - gdy w uzasadnieniu

wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnośnie do określonego potraktowania zarzutów i wniosków apelacji” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2022 r., V KK 333/22, LEX nr 3485825), przy czym w tej kwestii - co szczególnie należy podkreślić w kontekście niniejszej sprawy - należy wykazać, że uchybienie mogło wywrzeć istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego. W orzecznictwie wskazuje się nadto, że „uzasadnienie rozstrzygnięcia powinno spełniać odpowiednie wymagania ustawowe i umożliwiać przeprowadzenie kontroli instancyjnej lub odpowiednio kasacyjnej. Tylko przez pryzmat tych wymogów można kwestionować i oceniać część motywacyjną orzeczenia” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 listopada 2011 r., SDI 22/11, LEX nr 1296731). Zaznaczenia wymaga przy tym, że uzasadnienie orzeczenia sądu odwoławczego o charakterze korporacyjnym „nie musi ściśle odpowiadać temu samemu standardowi, którego spełnienia oczekuje się od sądu odwoławczego w sprawie karnej” i powinno zawierać „przynajmniej skrótowe odniesienie się do wszystkich zarzutów stawianych zaskarżonemu orzeczeniu” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 września 2011 r., SDI 20/11, LEX nr 1619492).

Oceniając natomiast podnoszony w punkcie piątym wywiedzionej kasacji błąd sądu odwoławczego polegający na obrazie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. w przedstawionym przez skarżącego zakresie, Sąd Najwyższy doszedł do wniosku, iż powyższy nie wykazuje rażącego charakteru. Poczyniona analiza pisemnych motywów rozstrzygnięcia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, mimo iż są one stosunkowo zwięzłe, a nadto niepozbawione pewnych wad, prowadzi do uznania, iż uzasadnienie sądu ad quem nie uniemożliwia przeprowadzenia kontroli kasacyjnej, a dokonana uprzednio przez Sąd Najwyższy weryfikacja podnoszonych przez skarżącego uchybień przekonuje o zasadniczej trafności zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Odnosząc się natomiast do wskazywanych przez autora kasacji naruszeń w sferze prawidłowości sporządzonego przez sąd II instancji uzasadnienia zaskarżonego rozstrzygnięcia przypomnieć wymaga, iż sam fakt niespełnienia wymogów określonych w art. 457 § 3 k.p.k. nie może doprowadzić do uchylenia wyroku sądu odwoławczego, gdyż pisemne motywy rozstrzygnięcia są zawsze

sporządzane po wydaniu orzeczenia, wobec czego powyższych treść, a zasadniczo braki, którymi są dotknięte, nie mogą mieć wpływu na wydane wcześniej rozstrzygnięcie sądu odwoławczego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 października 2020 r., V KK 415/20, LEX nr 3095020).

Zważając na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 95l ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze.

[M. T.]

[ł.n]